

Illés Szidónia

Ezt a képet Oroszországból való hazatérésem után készítették, 1955-ben, Szatmáron [Szatmárnémetiben]. Elöl volt egy kerítés, ahonnan látszott az egész kert, ami tele volt virággal. Én úgy tudom, hogy az emberek megálltak a kerítésünk előtt, hogy megcsodálják a kertünket, ami a legszebb volt a környéken. Az utcát, ahol Szatmáron [Szatmárnémetiben] laktunk, Károly király utcának hívták. A ház, amelyben laktunk, még létezett 1955-ben, miután hazajöttem Transznisztríából [a Szovjetunióból]. Nem a miénk volt, hanem béreltük. Emelet nélküli, földszintes ház volt, vagy három lakással. Középen lakott a tulajdonosnő, aki magyar volt, és akit házinéninek hívtunk. Volt egy folyosó és egy közös udvar, ahol a fából készült vécé volt. Egy szoba-konyhás lakásban laktunk, négy gyerekkel: két fiúval, két lánnyal. Normális körülmények voltak, de persze nem volt központi fűtésünk. Téglát melegítettünk, mert rosszul álltunk a fával, és meleg vizes üvegeket tettünk az ágyba, és dunyhával takaróztunk. Este a szobában petróleumlámpával világítottunk, és annak a fényénél olvastunk, nem volt villanyáram. Nem volt szinte semmi a

falakon, mert a vallásos zsidóknál nem volt szabad bálványt vagy faragott képet imádni. A gyerekek egy része a szobában, a másik része a konyhában aludt. Mi ilyen szegényebbek voltunk, anyám egész családjától eltérően, akik gazdagabbak voltak. Mi voltunk a legszegényebbek [a rokonságban]. Szatmáron [Szatmárnémetiben] mindig nehéz volt albérletben lakni, fával fűteni, ez volt a család legnagyobb gondja. Másoknak mind saját házuk volt, tehát jobb anyagi helyzetben voltak. A vizet a városból hozták. Így volt ez nálunk is és nagymamánál is, Halmin. Egy ember hozta az ivóvizet, akit 'a vízfordó embernek' hívtunk. Nagy bödönökben hozta a vizet. Az udvaron volt kút, de az ivóvizet és a főzéshez való vizet néhány utcával távolabbról hozták. Akkoriban az élelmet, mindent a piacról vagy a boltból vették. Szatmár[németi] mégiscsak város volt. Emlékszem, hogy arrafelé, amerre hazafelé jöttünk, volt egy cigánytelep. Az utcánk felé jövet át kellett menjünk egy cigányok lakta negyeden, amit 'gyehennának' neveztek.